

LIBRIS
Coperta: Patricia Pușcaș

We know
books

Copyright © Liubomera Marușciac, 2008

ISBN 978-973-133-406-6

Fondator: dr. T.A. Codreanu

Director: ing. Mircea Trifu

Redactor: Lavinia Branîște

Tiparul executat la Casa Cărții de Știință

400129 Cluj-Napoca; B-dul Eroilor nr. 6-8

Tel./fax: 0264-431920

www.casacartii.ro; e-mail: editura@casacartii.ro

Liubomera Marușciac

Ieduțul cu copite aurite

Casa Cărții de Știință

Cluj-Napoca, 2023

CUPRINS

Prefață	5
Partea I.....	13
Cadoul a fugit în pădure.....	13
Concert de noapte	16
În pace și onor	20
Suflete sculptate.....	24
Raiul pierdut	29
File rupte din calendar	36
Scara	44
Albastre sînt hainele mele.....	46
Orășelul vrăjit	52
Se întorc păsările călătoare	56
Prăjituri otrăvite și haine găurite.....	64
Partea II	69
O crimă premeditată.....	69
Cu politica nu-i de glumit	73
Du-mă acasă, măi tramvai	79
Cînd bombele se cern din cer.....	84
Toamna se culeg prunele	94
Vînătoare de oameni	98
Impresii din capitală.....	104
Dincolo de munții albaștri	109
Brăduțul	115
Pețitorul.....	118
Nuntașele	121
Jucăria lui Ionuț.....	126
Partea III.....	131
Lupii.....	131
Bocetul	135
Business cu scrisori de dragoste.....	140
Vremuri noi, cîntări noi	142
Examenul.....	144

Moartea partizanului.....	147
Viitura.....	150
Liza cea nebună.....	154
Vizita.....	158
Stema și Agnita-Botorca.....	163
Dușmanii poporului.....	166
Destăinuirile unei artiste ratate.....	171
La primul bal.....	174
Prezicătorul.....	190
Partea IV.....	193
Ieduțul cu copite aurite.....	193
Acum sau niciodată.....	198
Sulamita se mărită.....	201
Accidentul.....	207
Ursita.....	210
A sosit moștenitoarea.....	221
Pe urmele unei lumi apuse.....	231
Carul mare și Carul mic.....	239
Săculețul cu fentefliușchi.....	245
Ceasul.....	250
Supraviețuitorii.....	253

PARTEA I

Cadoul a fugit în pădure

Stau pe un scăunel și plîng cu disperare, cuprinsă de remușcări.

Eu sînt vinovată și numai eu, că în loc să sting flăcările și s-o salvez, am aruncat-o în sobă... Și lacrimi amare mi se preling pe obraji iar în piept simt o durere necunoscută pînă atunci.

– Lasă, nu te mai necăji... și doar ți-am spus de atîtea ori să nu deschizi portița de la sobă, că pot sări cărbuni aprinși pe covor, îmi zice mama și-mi întinde o plăcintuță caldă, atunci scoasă din cuptor.

Nu, nu pot mînca. Durerea e încă prea vie și regretul după păpușica preferată încă nu s-a ogoit.

Iată cum s-a întîmplat nenorocirea.

Mie îmi place să mă uit cum arde focul în sobă. Flăcările au culoarea soarelui atunci cînd merge la culcare. Strălucirea lor mă vrăjește întotdeauna. Mama a adus încă un braț de lemne, a mai băgat vreo două bucăți în sobă, apoi a trîntit ușița de fier.

– Nu sta aici în întuneric, vino și tu în bucătărie, acolo e mai cald... Apoi mama a părăsit dormitorul, dar eu am rămas. Mi-am tras scăunelul aproape de gura sobei și încet am deschis ușița de fier, doar atît cît să zăresc flăcările. Lemnele trosneau și scînteii strălucitoare săreau în toate părțile. Mă uitam la flăcări și eram convinsă că strălucirea lor e cel mai minunat lucru pe care-l văzusem pînă atunci. În poala rochiței mele se odihnea o păpușică goală.

– O fi înghețat sărăcuța – mi-am zis – n-ar strica s-o încălzesc puțin. Încet de tot am întins mîna cu păpușa spre gura sobei. Brusc a izbucnit o flacără mai luminoasă și păpușa a luat foc. Repede am aruncat-o în sobă, să n-ajungă pe covor și am trîntit porțița.

– Ardee!!! Am strigat disperată. Mama a sosit într-o clipă. În cameră era întuneric și se simțea un miros ciudat.

E noapte tîrziu dar eu nu pot adormi. Stau culcată în pătuțul meu și din cînd în cînd, pieptul mi se zguduie de suspine. O ușă se deschide încet.

– Nu mai plînge, îmi zice tata și-mi mîngîie fruntea. Mîine plec la Cernăuți. Ce cadou să-ți aduc?

– Un urs polar, alb și adevărat, răspund eu, în șoaptă.

– De ce un urs și încă viu? Poate vrei o altă păpușică sau vreo jucărie...

Tata încearcă să mă convingă că un urs adevărat nu e tocmai un cadou potrivit pentru o fetiță mică ca mine, dar nu reușește. Eu îmi doresc numai și numai un urs polar, viu și nu o jucărie. De ce? Pentru că ursul polar e obișnuit cu frigul și nu trebuie încălzit la gura sobei.

Tata a plecat la gară a doua zi în zori și se va întoarce cu trenul de seară. Pînă atunci îl voi aștepta cu nerăbdare. Timpul trece foarte încet. Înainte de masă mi-am încălțat șoșonii, am luat pe mine un cojocel vechi și am fugit în curte să mă dau cu săniuța. La bunici nu m-am putut duce, zăpada era prea mare...

Afară ninge și se înserează. Mă uit pe geam. De abia se mai zărește clopotnița și pădurea de pe deal. Mama face prăjiturile cu miere. Oare ursului îi plac prăjiturilele? Și va dormi cu mine în cameră.

Deodată se aud strigăte în curte și tropăit de picioare în cerdac.

– Fugiți după el repede, prindeți-l, nu-l lăsați să vă scape!

E vocea tatălui meu și niște țărani din sat strigă și ei și aleargă afară pe sub ferestre.

Speriată, am sărit pe vîrful patului din bucătărie și simt ce tare îmi bate inimioara.

Strigătele și tropăitul se îndepărtează. Ușa se deschide și apare tata.

– Ce păcat! L-am adus cu bine de la gară pînă în fața casei, dar aici s-a smucit, a rupt lanțul și a fugit în pădure. O frumusețe de urs! Era uriaș, cu o blană albă și cu niște colți ascuțiți ca și cuțitele noastre de bucătărie. Au fugit oamenii după el dar nu l-au putut prinde, mai zice tata și pare foarte dezamăgit.

– Ce ghinion, suspină mama. S-ar fi bucurat fetița noastră de cadoul acesta. Și am făcut atîtea prăjiturile ca să ajungă și pentru ursul nostru.

Eu tac, mă uit în jos și mă gîndesc, bine c-a fugit! Ce m-aș fi făcut eu cu ursul acela fioros în camera mea?

Tata deschide geanta lui cea mare și îmi întinde un pachet. Din pachet iese la iveală o păpușă tot goală-goluță dar mai mare și mai frumoasă și cu ochi albaștri.

Mama zice: mîine vom avea de lucru. Vom coase o rochiță pentru păpușă, să nu înghețe. Aveam eu pe undeva un rest de catifea albastră...

Și acum, dezbracă-te, omule, că ești plin de zăpadă și obosit, pasămi-te, după cît ai tras de ursul acela polar... Și hai să ne așezăm la cină, că-i tîrziu...

Fericită, strîng păpușa în brațe și apoi privesc cu puțină îngrijorare spre fereastră:

– Numai de nu s-ar întoarce cadoul fugit în pădure!

Concert de noapte

– Când vine trenul? întreb eu și simt cum mi se închid ochii de somn.

– Vine îndată, răspunde tata dar pînă atunci să ascultăm concertul... îl auzi?

Lîngă haltă, dincolo de linia ferată este o baltă. De acolo se aude orăcăitul broaștelor. Tata zice că ele cîntă, concert de noapte!

Adeseori vin aici cu tata, să așteptăm trenul. Cu noi vin uneori și cele două mătuși, surorile lui tata, cele mai mici. Ele sînt domnișoare, se țin de braț, își șușotesc mereu la ureche și apoi rîd.

Întotdeauna sosește cineva cu trenul.

Mie îmi place să vin cu tata pînă aici, la haltă. Trenul sosește după apusul soarelui, dar noi pornim de acasă din timp, ca să nu ne grăbim. De fapt, ne facem plimbarea de seară, așa zice tata.

Satul rămîne în urma noastră, iar după ultimele case se întinde cîmpul. Culeg maci și albăstrele, care cresc pe marginea cărării, căci oaspeții trebuie întîmpinați cu flori.

Cînd ajungem la haltă ne așezăm pe o băncuță verde, tata și cu mine. Mătușile se plimbă de colo-colo și tot mereu au ceva să-și povestească.

– De ce e cerul așa de roșu? întreb eu.

– Se duce soarele la culcare, își întinde păturica roșie și își pregătește perinile, le vezi? sînt albe, vineții și pufoase.

Oak! Oak!, cîntă broscuțele în baltă. Mie îmi plac broaștele. Odată, după ploaie, am fugit prin iarba udă pînă în capătul grădinii și acolo lîngă gîrlă, am găsit o broscuță mică și verde și am adus-o acasă. Mama a strigat:

– Arunc-o repede! Vai ce scîrboșenie! Spală-te repede pe mîini.

N-am înțeles de ce s-a speriat mama.

Cum s-o arunc? E atît de frumoasă, verde și strălucitoare. Chiar mai frumoasă decît broscuța de pe cănița mea, din care beau lapte în fiecare dimineată. Și nici nu mușcă. I-am băgat degetul în gură, n-are dinți. Și e foarte curată, doar tot timpul stă în apă, face baie. Și pe deasupra mai și cîntă seara în balta de lîngă haltă. Aș fi vrut s-o țin într-un borcan cu apă, lîngă pătuțul meu. Dar pînă la urmă, am aruncat-o totuși, între florile din grădină, ca să n-o supăr pe mama.

Vine! strigă mătușile. Aveți grijă, trăgeți-vă la o parte.

Într-adevăr, zgomotul creștea, șinele zbirnăiau și văzurăm ivindu-se, la cotitură, locomotiva cu aburi!

Locomotiva scoate un fum negru și înecăcios. Trenul stă puțin în haltă, apoi suieră și pleacă mai departe.

Azi a venit mătușa Olga, singură. A coborît din tren și ne-a îmbrățișat pe toți pe rînd. Eu îi întind buchețelul de maci și albăstrele. Păcat, culorile florilor nu se mai văd bine, căci s-a făcut între timp întuneric. Mie mi-a trecut somnul. O întreb pe mătușa Olga:

– Vrei să mai stăm puțin pe bancă să ascultăm concertul? Cîntă broaștele. Voi acolo în oraș, precis nu aveți nici baltă, nici broaște.

– N-avem timp, mătușa Olga e obosită, ne așteaptă bunica cu cina, vorbesc laolaltă surorile lui tata.

Mătușa Olga e verișoara lor. A rămas orfană de mică și a fost crescută de bunica, sora mamei sale. Locuiește la oraș. E farmacistă, face medicamente pentru oameni bolnavi. Soțul ei este medic, dar nu vine pe aici. Au și un băiețel, mai mic ca mine, care e foarte cuminte, așa zice tata întotdeauna.

El niciodată nu fuge în ploaie, gol-goluț, ca mine, nu se joacă cu broaște și rîme și nici nu se bagă în cușca cățelului Bilic, din curtea bunicii.

Slavic e plăpînd, palid și plîngăcios și nu mă lasă să mă joc cu jucăriile lui atunci cînd mergem în vizită la ei, acolo în oraș, tata și cu mine.

Pe tanti Olga toți o iubesc foarte mult. E blîndă și frumoasă, cu ochi mari și negri, iar cînd vine, ne aduce cîte

un mic cadou. Data trecută mi-a adus o broșă: un cap de câțel alb și lătos, cu o fundă roșie la gât.

Drumul la întoarcere pare mai lung. E întuneric și eu mă împiedic mereu de pietre. Tata mă ia în brațe. Mătușile, toate trei merg în fața noastră și vorbesc despre niște rochii care trebuie să fie gata pînă sîmbătă, cînd vor merge la bal, la Kițmani.

Balta a rămas în urmă. Oak! Oak! – de-abia se mai aude concertul broscuțelor. Ce păcat că balta e departe de casă. Era frumos să le pot asculta toată noaptea, cum cîntă. La o poartă a început să latre un cîine. Mătușile s-au oprit speriate și așteaptă să le ajungem din urmă. Mătușa Olga zice:

– Ce mare a crescut fetița ta!... poate merge și pe jos.

– Da, la iarnă va împlini 5 ani, dar acum e obosită și somnoroasă, de aceea am luat-o în brațe, spune tata.

Bunica ne așteaptă cu masa pusă. La cină avem tăiței cu lapte. Ne servește mătușa Dora, care întotdeauna rămîne acasă, s-o ajute pe bunica și pe bunicul la muls vaca.

Nici la bal sîmbăta, nu va merge. Am auzit cum vorbeau mătușile, pe drum. N-are Dora rochie nouă. Mama a zis o dată că Dora este „cenușăreasa” casei, dar eu n-am înțeles ce-a vrut să spună.

– Lasă fetița să doarmă la noi, uite pică de somn. O luați mîine, zice bunica și tata pleacă singur acasă.

– Spală-te pe picioare singură, în bucătărie ți-am pregătit ligheanul cu apă caldă și bagă-te repede în pat. Vin și eu îndată.

Se așează bunica lîngă mătușa Olga, pe canapea. Eu mă cuibăresc în patul larg și moale, cu fața la perete, dar somnul mi-a pierit.

– Cum îți mai merge Olenca? întrebă bunica. Olenca zice că bine și apoi tace.

– Dar el tot așa se poartă cu tine?

Olenca suspină și nu răspunde, iar bunica vorbește în șoptă, să nu mă trezească.

– Că n-ai avut tu noroc, suflețelul meu și ai dat de ticălosul ăsta, care te chinuiește... și șoptesc în continuare, dar eu nu le mai ascult.

Și mi se pare că aud chiar de aici de sub plapumă, cum cîntă broscuțele, în balta de lîngă haltă: oak, oak. Concertul încă nu s-a terminat.



Cînd ajungem la haltă, ne așezăm pe o băncuță verde – tata și cu mine.

În pace și onor

„Dacă vrei poți veni mâine cu mine la școală, numai să fii cuminte”, mi-a spus mama într-o seară. Auzi acolo! Cum să nu vreau?

De data asta în clasă nu se va citi, scrie sau socoti ci cu toții vom împleți coronițe și vom repeta imnul național, „Trăiască regele în pace și onor”.

Copiii au venit la școală cu brațele încărcate. Părinții nu s-au zgîrcit și au rupt din grădinile lor cele mai frumoase flori. Doar sosește regele! Vor porni din Cernăuți și se vor îndrepta spre Zastavna Regele, cu principele Mihai și cu toată suita. În drumul lor poate se vor opri și lângă satul nostru. Poate! Acest mare eveniment va avea loc mâine, dar nu se știe la ce oră. Din cauza asta va trebui să fim la haltă dis-de-dimineată pentru că pe acolo trece șoseaua care vine dinspre Cernăuți.

Îl vom primi cu flori și urale pe rege și vom cânta „Trei culori cunosc pe lume” și imnul național din care cel mai mult îmi plac cuvintele „în pace și onor”.

Un gând mă tot frământă: va purta regele coroana pe cap sau nu? Din poveștile spuse de bunica am aflat că toți regii sînt îmbrăcați în haine strălucitoare din catifea purpurie și poartă pe cap coroane de aur cu pietre nestemate.

Marica, o fetiță din clasa mamei, m-a ajutat să-mi împletesc coronița din flori roșii, galbene și albastre. Tot ea, Marica, mă va ține mâine de mînă, pentru că mama și tata vor fi foarte ocupați.

Bunica și mătușa Dora au copt colaci ca de Paști și pe cel mai mare și frumos l-au așezat pe un ștergar cusut cu flori. Era colacul care urma să fie oferit regelui.

A doua zi, în zori, aproape toată suflarea satului s-a îndreptat spre haltă. Bunica și bunicul n-au venit cu noi ;

„moșnegii și babele trebuie să rămînă acasă să păzească vatra. Regele și principele vor dori să vadă doar oameni tineri și frumoși iar nu niște...” mi-a explicat bunica.

Era o frumoasă zi de vară, iar eu aveam cinci ani și jumătate. Călătoria pînă la haltă a fost plină de voie bună. Odată ajunși acolo, oamenii s-au înșirat de o parte și de alta a șoselei. Noi, copiii, stăteam în față și țineam în mîini coronițele. În spatele nostru se îngrămădeau feciorii și fetele satului îmbrăcați în costume naționale. Două dintre fete țineau cu grijă colacul bunicii așezat pe ștergarul înflorat; fetele purtau pe cap coronițe din flori împodobite cu panglici colorate, iar la gît aveau multe șiruri de mărgel.

Timpul trecea și căldura devenea din ce în ce mai mare. Din cînd în cînd se auzeau strigăte de copii: „Uitați-vă, vine regele!!!”

Toate privirile se îndreptau spre pădure căci de acolo venea șoseaua dinspre Cernăuți. Dar regele nu apărea și copiii erau certați.

După un timp oamenii au început să se așeze pe marginea șanțului obosiți și nădușiți. Primarul, cu o banderolă tricoloră de-a curmezișul pieptului și cu niște foi în mînă, se tot preumbla printre noi: „aveți grijă măi, nu vă îndepărtați prea mult, regele poate sosi din clipă în clipă; și cînd vor sosi automobilele nu care cumva să săriți buluc în drum, să mă faceți de rîs! iar cei desculți să stea numai în spate...”

„Uraaa!!!” a urlat mulțimea cînd dinspre pădure s-au auzit zgomote, dar nici de data asta nu fusese regele cu suita ci factorul cu bicicleta.

„Nerușinatule, acu ți-ai găsit să te plimbi, cînd toți îl așteptăm pe rege?” l-au luat la rost oamenii pe bietul poștaș.

Între timp se făcuse foarte cald. Cei desculți și-au băgat picioarele în balta de lîngă haltă, să se mai răcorească oleacă. Ceilalți n-au îndrăznit să-și dea jos încălțările, deoarece regele putea să pice din clipă în clipă.

Trecuse mult de amiază, cînd dinspre pădure au apărut automobilele, înaintînd pe șosea încet, unul după altul, ca niște gîndaci uriași și negri.

„Uraaa!!!” am strigat cu toții cît am putut de tare. Oamenii au sărit buluc în drum, făcîndu-l de rîs pe domnul primar.

Automobilele să fi vrut și n-ar fi putut trece mai departe fără să calce pe vreo cițiva dintre noi.

„Trăiască regele în pace și onor” am cîntat împreună cu ceilalți copii. De văzut n-aș fi văzut nimic de nu mă urca. Marica pe un gard. De acolo de sus l-am văzut pe principele Mihai; mi l-a arătat un țăran cu degetul: „E ăla din automobilul descoperit care ne face cu mîna!”. Am rămas puțin dezamăgită pentru că nu avea coroană pe cap și nici haine strălucitoare din purpură. Era îmbrăcat ca toți străjerii României. În schimb era aproape tot atît de frumos ca și vărul meu Lolo, cu care semăna foarte mult. Am sărit de pe gard și m-am strecurat repede printre picioarele oamenilor ținînd strîns la piept coroņa. Apoi cînd am fost aproape de automobil am aruncat-o spre el: frumosul și tînărul nostru prinț. Nu mai știu dacă mi-a prins coroņa căci tocmai atunci o matahală de țăran s-a postat drept în fața mea.

Marica, ajungîndu-mă din urmă, m-a tras de mînă: „Hai înapoi pe gard căci ne-or strivi oamenii...”

Unii cîntau „Trei culori cunosc pe lume”, alții băteau din palme, iar primarul nostru, roșu la față și asudat, în zadar încerca să citească ceva de pe foile acelea ce le tot ținuse în mînă de dimineață. Se vedea cum cască gura dar nu se auzea ce zice din cauza zgomotului. Niște copii m-au împins jos de pe gard de n-am mai putut vedea nimic. Apoi automobilele au claxonat și au plecat spre Zastavna, lăsînd în urma lor un nor gros de praf. Oamenii s-au îndreptat tăcuți spre sat, iar în urma lor a rămas șoseaua acoperită cu coroņe rupte și flori veștejite.

Seara ne-am adunat cu toții în cerdacul bunicilor.

„...și atunci regele mi-a întins mîna iar eu, în calitate de notar, i-am mulțumit în numele locuitorilor din satul Clivodin pentru onoarea pe care ne-a făcut-o...” povestea tata.

„Ziceau fetele că din colacul meu regele a ciupit doar o bucățică tare mică...”, s-a plîns bunica și părea jignită.

„...Și ce frumos au cîntat școlarii mei!... Ce păcat că din cauza larmei regele nostru nu i-a putut auzi!”, a zis mama cu părere de rău.

Mătușile vorbeau între ele cu multă admirație despre automobile și ofițerii din suită. Tata m-a luat pe genunchi: „Ție nu-ți este încă somn? Dar pe rege l-ai văzut?...”

„Nu, doar pe prințul Mihai că mi l-a arătat un țăran. Oricum l-aș fi recunoscut că seamănă cu Lolo al nostru. Și numai coroņa mea a păstrat-o, că era împletită din flori roșii, galbene și albastre... iar pe celelalte le-a aruncat în pulberea drumului”, i-am răspuns eu cu convingerea că-i spun adevărul gol-goluț.

Tîrziu în noapte, înainte de a adormi, am mai fredonat încet „Trăiască regele... în pace și onor”.

...

În seara asta, urmărind știrile la televizor, l-am auzit pe crainic anunțînd: „În cursul zilei de azi regele Mihai a vizitat mănăstirea Putna și a fost întîmpinat cu mult entuziasm...”

În imaginile care au urmat l-am recunoscut cu greu pe frumosul prinț, cel care cu 58 de ani în urmă s-a oprit cîteva minute lîngă satul meu din nordul Bucovinei.

Revederea m-a emoționat și totodată m-a întristat. Am simțit nevoia să povestesc cuiva despre acel eveniment din copilăria mea îndepărtată dar nu am avut cui, eram singură. Și atunci mi-am îndreptat privirea către ecranul televizorului și am cuvîntat așa:

„Majestate, îți amintești de coroņa pe care ți-am oferit-o atunci...?” Și nu cred c-ai uitat ce frumos și convingător ți-am cîntat „Trăiască regele...”

Programul de știri s-a terminat și a început un film cu teroriști, împușcături, cadavre și femei violate. Deși filmul părea foarte captivant, am preferat să sting televizorul și să mă culc. Spre a nu avea coșmaruri, ultimul meu gînd s-a îndreptat spre cerdacul bunicilor și spre balta de lîngă haltă... apoi am adormit, în pace și onor...